

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-253/19 - 1

Zaak C-253/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

26 maart 2019

Verwijzende rechter:

Tribunal da Relação de Guimarães (Portugal)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

14 februari 2019

Verzoekende partijen:

MH

NI

Verwerende partijen:

OJ

Novo Banco, S.A.

**Tribunal da Relação de Guimarães (rechter in tweede aanleg Guimarães,
Portugal)**

Tweede kamer civiele zaken

[omissis]

Samenvatting:

1 – De nationale rechter is verplicht het Hof elke relevante vraag te stellen over de uitlegging of de geldigheid van de regels van Unierecht, als hij volgens het nationale procesrecht in laatste instantie uitspraak doet, zodat in overeenstemming

met het Portugese recht een dergelijke verplichting kan gelden zowel voor een rechter van de Supremo Tribunal de Justiça (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Portugal), als voor een rechter van een Tribunal da Relação (rechter in tweede aanleg, Portugal) of zelfs voor een rechter in eerste aanleg.

2 – Wanneer een verplichte verwijzing niet plaatsvindt, kan de staat zich schuldig maken aan niet-nakoming, hetgeen ertoe kan leiden dat de benadeelde persoon een vordering naar nationaal recht geldend maakt tegen de staat of dat krachtens de artikelen 258 tot en met 260 VWEU een beroep wegens niet-nakoming wordt ingeleid.

De Tribunal da Relação de Guimarães beslist het volgende

Voorgeschiedenis van het geding

MH en NI, die met elkaar gehuwd zijn en hun gebruikelijke verblijfplaats hebben in [omissis] Norfolk, Verenigd Koninkrijk, dienden een verzoek om faillietverklaring in.

*

In de bestreden beslissing heeft de rechter [in eerste aanleg] geoordeeld dat hij niet internationaal bevoegd was om kennis te nemen van het verzoek van verzoekers, aangezien krachtens artikel 3, lid 1, vierde alinea, van verordening (EU) 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad het centrum van hun belangen gelegen is op de plaats waar zij hun gebruikelijke verblijfplaats hebben, dit wil zeggen in het Verenigd Koninkrijk.

*

Verzoekers stelden op grond van de volgende argumenten beroep in tegen die beslissing:

- a) Verzoekers verzochten om faillietverklaring onder verwijzing naar de relevante feiten, met name die welke in de punten 3 tot en met 18 van het oorspronkelijke verzoek zijn uiteengezet.
- b) Uit die feiten blijkt duidelijk dat zij niet in staat waren om aan hun achterstallige verplichtingen te voldoen.
- c) Thans hebben zij hun verblijfplaats in het Verenigd Koninkrijk, waar zij werken.
- d) Alle transacties en overeenkomsten die tot hun insolventie hebben geleid, zijn in Portugal gesloten.
- e) De enige onroerende zaak die zij hebben, is in Portugal gelegen.

f) Hoewel zij in het Verenigd Koninkrijk verblijven en onverminderd artikel 84 van verordening (EU) 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad, sluit die regel op zichzelf duidelijk niet de bevoegdheid van de Portugese rechters uit om kennis te nemen van het verzoek van verzoeksters.

g) In dit geval wordt in overweging 30 van de genoemde verordening aan de Portugese rechters de bevoegdheid toegekend om kennis te nemen van het verzoek van verzoekers.

h) De reden hiervoor is dat het enige goed dat zij hebben in Portugal gelegen is, hetgeen betekent dat het centrum van hun belangen zich in dat land bevindt.

i) Daardoor beschikken de nationale rechters ipso iure over internationale bevoegdheid om kennis te nemen van het verzoek van verzoekers om faillietverklaring, want de Portugese rechters zijn als enige internationaal bevoegd om in de liquidatiefase het beslag op en de verkoop van de onroerende zaak die eigendom is van verzoekers te gelasten.

j) De enige manier om daadwerkelijk gevolg te geven aan het verzoek van verzoekers, is het instellen van een vordering op het nationale grondgebied, alleen omdat hun te liquideren eigendom uitsluitend in Portugal gelegen is.

k) Tussen de huidige verblijfplaats van verzoekers en de feiten die tot hun insolventie hebben geleid – die zich volledig in Portugal hebben voorgedaan – bestaat geen enkel verband.

l) In de bestreden beslissing zijn de regels die waren ingeroepen om het verzoek om faillietverklaring niet in behandeling te nemen, onjuist uitgelegd en toegepast.

Derhalve verzoeken verzoekers het beroep gegrond te verklaren, de bestreden beslissing te vernietigen en de voortzetting van de procedure te gelasten met alle toepasselijke wettelijke gevolgen.

[omissis]

*

Volgens artikel 635 van de Código de Processo Civil (Portugees wetboek van burgerlijke rechtsvordering) is het voorwerp van het beroep beperkt tot de vorderingen die erin zijn geformuleerd, zodat in het kader van het onderhavige beroep moet worden nagegaan of de Portugese rechters bevoegd zijn om, zoals verzoekers verlangen, een insolventieprocedure te openen.

*

In rechte

In casu wordt niet betwist dat verzoekers sinds 2016 hun gebruikelijke verblijfplaats in het Verenigd Koninkrijk hebben, waar zij in loondienst werken. De enige onroerende zaak die zij hebben, is in Portugal gelegen.

Om na te gaan of de Portugese rechters bevoegd zijn om de betrokken procedure te openen, dient een beroep te worden gedaan op verordening (EU) 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad.

In artikel 3, lid 1, van die verordening is bepaald dat „[d]e rechters van de lidstaat op het grondgebied waarvan het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar gelegen is, [...] bevoegd [zijn] een insolventieprocedure (‘hoofdinsolventieprocedure’) te openen. Het centrum van de voornaamste belangen is de plaats waar de schuldenaar gewoonlijk het beheer over zijn belangen voert en die als zodanig voor derden herkenbaar is.

[...]

In het geval van elke andere natuurlijke persoon wordt, zolang het tegendeel niet is bewezen, het centrum van de voornaamste belangen vermoed diens gebruikelijke verblijfplaats te zijn. [...]”

Verder staat in overweging 30 van die verordening te lezen, met name voor wat in casu van belang is, dat „[i]n het geval van een natuurlijke persoon die niet als zelfstandige een bedrijfs- of beroepsactiviteit uitoefent, [...] het mogelijk [moet] zijn dit vermoeden te weerleggen indien bijvoorbeeld de goederen van de schuldenaar zich grotendeels bevinden buiten de lidstaat waar deze zijn gebruikelijke verblijfplaats heeft [...]”.

In de bestreden beslissing wordt geoordeeld dat de Portugese rechters niet bevoegd zijn om een insolventieprocedure te openen, aangezien verzoekers het centrum van hun belangen hebben op de plaats waar zij gebruikelijk verblijven, namelijk in het Verenigd Koninkrijk.

Verzoekers betogen dat aangezien de enige onroerende zaak die zij hebben in Portugal gelegen is, de Portugese rechters volgens overweging 30 van de genoemde verordening bevoegd zijn om de hoofdinsolventieprocedure te openen.

Derhalve is er sprake van twijfel over de uitlegging, die niet op basis van de bestaande schaarse rechtspraak en doctrine kan worden opgelost.

Zoals Rosa Tching, rechter bij de Supremo Tribunal de Justiça [omissis], erop wijst, zijn de doeltreffendheid van het Unierecht en, op lange termijn, het succes van het bestaan en de ontwikkeling ervan afhankelijk van de juiste en uniforme toepassing van dat recht door de nationale rechters.

Overeenkomstig artikel 267, onder a) en b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie is het Hof bevoegd een uitspraak te doen over de uitlegging van de Verdragen en over de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie, en is, indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, deze instantie gehouden zich tot het Hof te wenden.

Die verplichting vervalt alleen wanneer zij tot de slotsom komt dat „de vraag niet relevant is of de betrokken bepaling van Unierecht reeds door het Hof is uitgelegd, of de juiste toepassing van het Unierecht zo evident is dat er geen redelijke twijfel bestaat over de uitlegging ervan” [zie *Silveira, A: (omissis) „Anotação aos acórdãos (TEDH) Ferreira Santos Pardal c. Portugal e (TJUE) Ferreira da Silva e Brito (ou do ‚grito do Ipiranga‘ dos lesados por violação do direito da União Europeia no exercício da função jurisdicional)”, (omissis)]*].

Wanneer een verplichte verwijzing niet plaatsvindt, kan de staat zich schuldig maken aan niet-nakoming, hetgeen ertoe kan leiden dat de benadeelde persoon een vordering naar nationaal recht geldend maakt tegen de staat of dat krachtens de artikelen 258 tot en met 260 VWEU een beroep wegens niet-nakoming wordt ingeleid (zie over de vraag of de staat aansprakelijk is wegens schending van het Unierecht voor de handelingen van zijn rechterlijke instanties, arresten van het Hof van 30 september 2003, *Köbler*, C-224/01; 9 december 2003, *Commissie/Italiaanse Republiek*, C-129/00, en 13 juni 2006, *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03).

Derhalve is de nationale rechter verplicht het Hof elke relevante vraag voor te leggen over de uitlegging of de geldigheid van de regels van Unierecht, als hij volgens het nationale procesrecht in laatste instantie uitspraak doet, zodat in overeenstemming met het Portugese recht een dergelijke verplichting kan gelden zowel voor een rechter van de Supremo Tribunal de Justiça, als voor een rechter van een Tribunal da Relação, of zelfs voor een rechter in eerste aanleg.

Wat de onderhavige zaak betreft, is volgens artikel 14 van de Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas (wetboek inzake insolventie en herstel van ondernemingen, goedgekeurd bij wet 39/2003 van 22 augustus 2003 en zoals gewijzigd bij wetsbesluit 26/2015 van 6 februari 2015) in beginsel geen beroep mogelijk tegen beslissingen die de tribunal de relação in het kader van een insolventieprocedure heeft uitgesproken. Beroep is alleen mogelijk tegen beslissingen die in strijd zijn met andere op grond van dezelfde regeling gegeven beslissingen, wanneer de Supremo Tribunal de Justiça in dat verband nog geen uitspraak heeft gedaan.

Behalve in dat uitzonderlijke geval is de tribunal de relação dus een orgaan dat in laatste instantie uitspraak doet.

Gelet op het voorgaande wordt de onderhavige procedure op grond van artikel 269, lid 1, onder c), eerste deel, en artikel 272, lid 1, van de Código de Processo Civil geschorst en wordt aan het Hof in overeenstemming met artikel 234 van het EG-Verdrag de volgende uitleggingsvraag voorgelegd.

Prejudiciële vraag

Zijn de rechters van een lidstaat op grond van verordening (EU) 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad bevoegd om een hoofdinsolventieprocedure te openen ten aanzien van een burger die in die lidstaat zijn enige onroerende zaak bezit, hoewel zijn gebruikelijke verblijfplaats – en die van zijn gezin – in een andere lidstaat gelegen is, waar hij arbeid in loondienst verricht?

*

[omissis]